

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ МЕДИЦИНСКИХ НАУКА
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

1. Одлука Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу

На седници Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу, одржаној дана 18.01.2017. године, одлуком број: IV-03-65/37 формирана је Комисија за оцену и одбрану завршене докторске дисертације под називом "**Фактори који утичу на квалитет живота пацијената после хируршких интервенција у општој анестезији**" кандидата Жарка Кривокапића, у следећем саставу:

1. **проф. др Слободан Милисављевић**, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хирургија, председник
2. **проф. др Гордана Дедић**, редовни професор Медицинског факултета ВМА Универзитета одбране у Београду за ужу научну област Психијатрија, члан
3. **проф. др Нела Ђонових**, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хигијена и екологија, члан

Комисија је прегледала и проучила докторску дисертацију кандидата Жарка Кривокапића и подноси Наставно-научном већу следећи:

2. ИЗВЕШТАЈ

2.1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Докторска дисертација кандидата Жарка Кривокапића под називом "**Фактори који утичу на квалитет живота пацијената после хируршких интервенција у општој анестезији**" урађена је под менторством проф. др Слободана Јанковића, редовног професора Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за уже научне области Фармакологија и токсикологија и Клиничка фармација.

Квалитет живота је један од најважнијих исхода медицинских интервенција, тако да се већ дуго у клиничкој медицини користи као мерило за одабир терапијских опција и средство за праћење терапијских ефеката. Било је познато да хируршке интервенције, због оштећења ткива и интензивног стреса коме излажу организам пацијента доводе до пада квалитета живота у постоперативном периоду, и да он касније постаје постепено виши него пре операције (уколико је интервенција постигла терапијски циљ), међутим динамика тих промена у непосредном постоперативном периоду, посебно у зависности од врсте и тежине хируршке интервенције није до сада била много изучавана, као ни фактори који утичу на њу.

Ова дисертација представља оригиналну и јединствену студију промена квалитета живота у непосредном постоперативном току после четири хируршке интервенције различитог обима и тежине (холецистектомија, херниектомија, операција пилонидалног синуса и колектомија). Резултати дисертације су показали да код све четири врсте хируршких интервенција квалитет живота у свим доменима највише опада првог постоперативног дана у односу на преоперативну вредност, да би се затим постепено повећавао до последњег дана пред отпуст из болнице, до вредности које су веће од преоперативних у доменима физичког и психичког здравља, као и у погледу укупне процене. Квалитет живота у доменима друштвених односа и окружења такође после операције постепено расте, али достигнуте вредности пред отпуст нису више од преоперативних. Највећа промена у оцени квалитета живота после операције у односу на преоперативни ниво је забележена код колектомија, што је последица делом дуже хоспитализације (па је тиме имало више времена за опоравак пацијента до отпуста), а делом најниже преоперативне вредности. Фактори који успоравају процес пораста квалитета живота у постоперативном току су дужа хоспитализација и мушки пол, док је пораст бржи код старијих особа.

Дисертација кандидата Жарка Кривокапића је допринела разумевању значаја наведених фактора (тежина и обим интервенције, пол, старост, дужина хоспитализације) за квалитет живота пацијената после хируршких интервенција, и тиме створила услове да се планирају промене организације лечења пацијената што се подвргавају операцијама које ће убрзати опоравак и побољшати квалитет живота у непосредном постоперативном периоду.

2.2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Претраживање научне литературе садржане у MEDLINE бази података је спроведено уз помоћ две стратегије (комбинације кључних речи), од којих се једна односила на предикторе квалитета живота у раном постоперативном периоду, а друга на динамику промене квалитета живота у истом периоду.

Прва стратегија претраживања - early AND postoperative period AND quality of life AND predictors - је за резултат имала свега 37 библиографских јединица, од којих 36 представљају оригиналне научне студије. У пронађеним студијама је појединачно

утврђен утицај пола, старости и тежине интервенције на постоперативни квалитет живота, али су смер и интензитет утицаја ових фактора различити у односу на оне утврђене овом дисертацијом.

Друга стратегија претраживања - early AND postoperative period AND quality of life AND dynamics – је као резултат имала само 4 студије, од којих ниједна није пратила промену квалитета живота у раном постоперативном току на дневном нивоу.

На основу оваквих резултата може се рећи да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у области истраживања квалитета живота после хируршке интервенције.

2.3. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

А. Лични подаци

Жарко Кривокапић, рођен 30.07.1961. године у Фекетићу, Република Србија. Основну школу завршио је у Ловћенцу, а средњу у Врбасу и Београду где је завршио и Вишу медицинску школу. Дипломирао је на Факултету за менаџмент Универзитета примењених наука у Београду, смер менаџмент у здравству. На истом факултету завршио је и магистарске студије.

Од 1992. до 2015. године радио је у Војномедицинској академији у Београду у Клиници за анестезиологију и интензивну терапију, на месту главног анестетичара, а уједно и референт у Одсеку за стручно-методолошки рад, Одељења за здравствену негу, Сектора за лечење ВМА. Од 2015. године ради у Високој здравственој школи струковних студија у Београду, где је изабран у звање предавача, област Медицина, ужа научна област Здравствена нега.

Докторске академске студије на Медицинском факултету Универзитета у Крагујевцу уписао је школске 2008/09, изборно подручје Народно здравље и усмени докторски испит положио са оценом 10 (десет).

Б. Списак објављених радова (прописани минимални услов за одбрану докторске дисертације)

Кандидат је аутор више оригиналних научних радова и први аутор у раду објављеном у часопису индексираним на SCI листи. Резултати рада под редним бројем један су саставни део докторске дисертације чиме је испунио услов за одбрану докторске дисертације.

1. **Krivokapić Ž., Stojanović G., Terzić N., Jovčić LJ., Miljanović G., Bojović J., Janković S.** Quality of life in patients early after surgery. *Vojnosanitetski pregled* 2016., DOI: 10.2298/VSP160801353K (M23)

2. Marić N., Stanić V., Cvijanović V., Ristanović A., Kovačević S., **Krivokapić Ž.**, Tasić-Radić O. Surgical treatment of unicentric plasma cell histological type Castleman's disease, *Vojnosanitetski preglad* 2011; 68 (9): 795-799 (M23)
3. Grbić G., Đokić D., Kocić S., Mitrašinović D., Rakić LJ., Prelević R., **Krivokapić Ž.**, Miljković S. Influence of demographic and socioeconomic characteristics on the quality of life, *Srpski arhiv za celokupno lekarstvo* 2011; 139(5-6): 360-365 (M23)

2.4. Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Назив докторске дисертације и урађеног истраживања се поклапају. Одобрени циљеви истраживања и постављени циљеви у раду су остали исти. Примењена методологија истраживања је идентична са одобреном. Докторска дисертација Жарка Кривокапића написана је на 110 страна и садржи следећа поглавља: увод, циљеве и хипотезе студије, материјал и методе, резултате, дискусију, закључке и литературу.

У уводу је кандидат на прегледан, разумљив и систематичан начин сагледао досадашња сазнања о утицају хируршких интервенција на квалитет живота у раном и касном постоперативном периоду. Уз коришћење релевантне литературе приказао је резултате претходних студија које су се бавиле утицајем појединих фактора на квалитет живота у постоперативном периоду, посебно нагласивши потенцијалне факторе који још нису били истражени. Такође је веома пластично објаснио сам појам квалитета живота, његове домене и механизме којима је повезан са здравственим стањем пацијента у постоперативном току.

Циљеви и хипотезе су формулисани сажето и јасно, при чему хипотезе логично произилазе из циљева.

У Материјалу и методама кандидат је на одговарајући начин објаснио дизајн своје опсервационе студије, као и статистичке методе које су коришћене. Величина студијског узорка и начин одабира учесника студије су такође примерено образложени.

У Резултатима кандидат је кроз текст, табеле и одговарајуће графике изнео све потребне податке за процену одговора на постављене хипотезе. Текст са резултатима је јасан, табеле су прегледне, без сувишних података и без понављања података већ приказаних у тексту, док су избор врсте графика и њихов број примерени врсти и обиму добијених резултата.

Кандидат је своје резултате дискутовао на одговарајући начин, пре свега кратко их сумирајући, а затим упоређујући са резултатима других студија. Избор коришћене литературе је адекватан, као и обим дискусије. Кандидат се није исцрпљивао у сувишним разматрањима, нити је спекулисао, већ је своје закључке засновао само на добијеним резултатима и њиховим директним импликацијама.

На основу претходно изнетих чињеница, Комисија сматра да завршена докторска дисертација под називом "**Фактори који утичу на квалитет живота пацијената после хируршких интервенција у општој анестезији**" по обиму и квалитету израде у потпуности одговара пријављеној теми дисертације.

2.5. Научни резултати докторске дисертације

Истраживање спроведено у оквиру ове докторске дисертације је показало да квалитет живота у свим доменима највише опада првог постоперативног дана у односу на преоперативну вредност, да би се затим постепено повећавао до последњег дана пред отпуст из болнице, до вредности које су веће од преоперативних у доменима физичког и психичког здравља, као и у погледу укупне процене. Квалитет живота у доменима друштвених односа и окружења је такође после операције постепено растао, али достигнуте вредности пред отпуст нису биле више од преоперативних. Оваква динамика промене квалитета живота је забележена код све четири испитиване врсте хируршке интервенције, али је највидљивија код пацијената после колектомија, због највеће просечне дужине хоспитализације.

У погледу фактора који утичу на постоперативни квалитет живота, дисертација није открила ниједан који би утицао на домен окружења ни код једне од испитиваних хируршких интервенција. Када је у питању домен друштвених односа, једино је после операције препонске киле откривен фактор који значајно утиче на тај домен: показано је да се квалитет живота смањује за 1.218 поена за сваки дан продужетка хоспитализације (скала од 0 до 20). Код домена психичког здравља, домена физичког здравља, укупне процене квалитета живота и оцене на визуелној аналогној скали није откривен ниједан фактор који би утицао на вредности после операције холецисте, препонске киле и пилониданог синуса. Међутим, после колектомије откривени су следећи утицајни фактори: (1) мушки пол смањује квалитет живота у домену психичког здравља за 0.345 поена, а сваки додатни дан хоспитализације за 0.962 поена; (2) мушки пол смањује квалитет живота у домену физичког здравља за 1.291 поена, а сваки додатни дан хоспитализације за 0.678 поена; (3) сваки додатни дан хоспитализације смањује постоперативни квалитет живота на визуелној аналогној скали за 8.292 поена; (4) старост особе повећава укупну процену квалитета живота за сваку годину живота по 0.056 поена, а сваки додатни дан хоспитализације смањује укупну процену квалитета живота за 0.877 поена.

2.6. Примењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Откривање фактора ризика за настанак ексцесивног смањења квалитета живота после операције, као и за успорен повратак нивоа квалитета живота на ниво пре операције у постоперативном току омогућава развијање стратегија за елиминисање или ублажавање њиховог штетног дејства, а тиме и свеукупно побољшање квалитета живота пацијената оперисаних у општој анестезији. Из резултата ове тезе јасно је да скраћење хоспитализације доводи до бољег квалитета живота у постоперативном периоду, тако да све мере које доводе до бржег опоравка пацијента и могућности за рани отпуст из болнице доводе и до бољег квалитета живота. Такође, посебна пажња треба да се посвети млађим пацијентима мушког пола, који психолошки теже подносе

хируршке интервенције, па квалитет њиховог живота пада ниже у постоперативном периоду од осталих. Програми одговарајуће психолошке подршке тој групи пацијената би могли значајно повећати квалитет живота у постоперативном периоду, што је још један од практично примењивих закључака ове докторске дисертације.

Најзад, детаљан приказ динамике квалитета живота у раном постоперативном периоду омогућава сагледавање интервала у коме је он најнижи (зависно од врсте хируршке интервенције), правилно усмерава активности здравственог особља на побољшању квалитета живота и даје основу за планирање њиховог интензитета.

2.7. Начин презентирања резултата научној јавности

Резултати овог истраживања су објављени у часопису индексираном на SCI листи (M23).

1. Krivokapić Ž., Stojanović G., Terzić N., Jovčić LJ., Miljanović G., Bojović J., Janković S. Quality of life in patients early after surgery, *Vojnosanitetski pregled* 2016., DOI: 10.2298/VSP160801353K

ЗАКЉУЧАК

Комисија за оцену и одбрану завршене докторске дисертације кандидата Жарка Кривокапића под називом "Фактори који утичу на квалитет живота пацијената после хируршких интервенција у општој анестезији", на основу свега наведеног оцењује да је истраживање у оквиру дисертације адекватно постављено и спроведено.

Комисија сматра да докторска дисертација кандидата Жарка Кривокапића, урађена под менторством проф. др Слободана Јанковића, има оригинални научни и практични значај за сагледавање динамике квалитета живота пацијената у раном постоперативном периоду, као и фактора који на њега утичу.

Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, да докторска дисертација под називом "Фактори који утичу на квалитет живота пацијената после хируршких интервенција у општој анестезији", кандидата Жарка Кривокапића буде позитивно оцењена и одобрена за јавну одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. **проф. др Слободан Миљисављевић**, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хирургија, председник
-

2. **проф. др Гордана Дедић**, редовни професор Медицинског факултета ВМА Универзитета одбране у Београду за ужу научну област Психијатрија, члан
-

3. **проф. др Нела Ђоновић**, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хигијена и екологија, члан
-

У Крагујевцу, 30.01.2017 год.